

Udskriftsdato: 23. december 2025

2020/1 BSF 142 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af ydelsesregulering baseret på principperne om gensidig forsørgerpligt for kontanthjælpsmodtagere, førtidspensionister og folkepensionister

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 4. februar 2021 af Victoria Velasquez (EL), Jette Gottlieb (EL), Rosa Lund (EL), Rune Lund (EL), Pernille Skipper (EL), Mai Villadsen (EL) og Torsten Gejl (ALT)

Forslag til folketingsbeslutning

om afskaffelse af ydelsesregulering baseret på principperne om gensidig forsørgerpligt for kontanthjælpsmodtagere, førtidspensionister og folkepensionister

Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingsår at fremsætte lovforslag, der gør kontanthjælp, førtidspension og folkepension til ydelser, der er uafhængige af ægtefællens eller samleverens indkomst.

Bemærkninger til forslaget

I Danmark bryster vi os af ligestilling som en helt grundlæggende værdi. Vi hylder velfærdssamfundet, som gav kvinder i Danmark en plads på arbejdsmarkedet og muligheden for at tjene egne penge og vriste sig løs af det økonomiske afhængighedsforhold til deres samlever.

Økonomisk selvstændighed er en forudsætning for frigørelse for alle. Folk uden for arbejdsmarkedet er dog forhindret i at opnå den samme frihed og de samme muligheder på grund af principperne om gensidig forsørgerpligt og de deraf følgende regler om ydelsesregulering.

Ydelser underlagt principperne om gensidig forsørgerpligt betyder, at man ikke kan modtage uddannelseshjælp eller kontanthjælp, hvis man selv eller ens ægtefælle har indtægter, der kan udgøre et forsørgelsesgrundlag, eller formue på over 10.000 kr. (Beskæftigelsesudvalget, B 34 – bilag 6, folketingsåret 2019-20).

For folkepensionister og førtidspensionister gælder det ligeledes, at ydelsen reduceres på baggrund af samleverens eller ægtefællens indkomst, eller hvis man selv har arbejdsindkomst eller har ikkearbejdsmarkedsbidragspligtig indkomst over en vis størrelse.

At være underlagt gensidig forsørgerpligt er uværdigt

Principperne om gensidig forsørgerpligt betyder, at kontanthjælpsmodtagere, folkepensionister og førtidspensionister mister eller modregnes i deres ydelse, hvis de lever sammen med en partner, der har et arbejde, eller hvis de har forladt arbejdsmarkedet på grund af en arbejdsskade, de får erstatning eller forsikringsudbetaling for.

Principperne om gensidig forsørgerpligt stammer helt tilbage fra 1920'erne. Dagens Danmark ser dog meget anderledes ud end dengang, og principperne fastholder i dag mennesker i fattigdom og ægtefæller eller samlever i et uværdigt afhængighedsforhold til hinanden – det er ikke rimeligt.

Den gensidige forsørgerpligt har i mange år været kritiseret, særlig fordi principperne skaber endnu hårdere udfordringer for dem, der lever i giftige, kontrollerende eller voldelige forhold, fordi reglen gør mennesker økonomisk afhængige af den samlever, der undertrykker dem. Hvis du bliver modregnet i førtidspension, fordi din partner har et arbejde, er det vanskeligt, hvis ikke umuligt, at skrabbe penge sammen eller optage lån til at rejse væk og finde et nyt sted at bo for at komme væk fra volden. Dermed er afskaffelsen af gensidig forsørgerpligt også et vigtigt opgør mod negativ social kontrol.

Der er mange eksempler på, hvordan den gensidige forsørgerpligt rammer skævt. Vi har bl.a. set eksempler på, hvordan velfærdsmedarbejdere i frontlinjen, der har taget ekstravagter under coronapandemien for at passe på os alle sammen, er blevet ramt hårdt økonomisk, når deres partner modregnes i ydelse som følge af de ekstra og velfortjente lønkroner – en urimelig straf for at løfte et livsnødvendigt samfundsansvar (»112-operator får skattesmæk for coronavagter«, Kristian B. Larsen, Ekstra Bladet, den 23. januar 2021).

Det nævnte eksempel understreger også andre udfordringer. Modregningen kan nemlig medføre, hvad der reelt svarer til en meget høj marginal beskatning af arbejdsindkomsten. Det kan have negative virkninger på arbejdsudbuddet både i forhold til timeeffekten, hvor man arbejder mindre for at undgå at komme over indtægtsgrænser, der medfører modregning i partners ydelse, og deltagelseeffekten, hvor f.eks. den beskæftigede seniormedarbejder vælger at forlade arbejdsmarkedet samtidig med partneren, da det ikke længere kan betale sig at gå på arbejde på grund af modregning i partnerens ydelse.

De økonomiske konsekvenser ved ydelsesnedsættelsen betyder, at mange par og familier føler sig nødsaget til at flytte fra hinanden, selv om de ikke ønsker det. Det har naturligvis store personlige om-

kostninger for de involverede børn og voksne. Risikoen for mistrivsel og ensomhed øges med alvorlige konsekvenser for hele samfundet til følge. Ligeledes tager regulering af pensionsydelser ikke hensyn til forsørgelse af børnene i de berørte familier.

Med forslaget ønsker forslagsstillerne, at der ikke sker modregning i hverken kontanthjælp, førtidspension eller folkepension som følge af ægtefællernes eller samlevernes indkomst.

Forslaget indebærer ikke en ensartning af satserne for henholdsvis enlige og samlevende eller ægtefæller, men stopper nedreguleringen af ydelserne på grund af samleverens eller ægtefællens indtægt, eller ved anden ikke arbejdsmarkedsbidragspligtig indtægt.

Økonomi

Afskaffelse af den gensidige forsørgerpligt skønnes at medføre offentlige merudgifter på ca. 1,8 mia. kr. årligt (Beskæftigelsesudvalget, B 34 – svar på spm. 26, folketingsåret 2019-20).

Forslagsstillerne foreslår at finansiere forslaget ved at genindføre den tidligere grænse for, hvor mange år en virksomhed kan fremføre underskud til modregning i den skattepligtige selskabsindkomst. Frem til 2002 var der således en grænse på 5 år, hvor man kunne fremføre tidligere års underskud og dermed nedbringe selskabsskatten. I dag er der således ingen grænse for, hvor gamle underskud der kan fremføres. Forslaget indbringer 1,8 mia. kr. efter tilbageløb og adfærd, jf. Skatteudvalget, alm. del – svar på spørgsmål 366, folketingsåret 2019-20.

Den endelige finansieringsmodel skal dog aftales mellem parterne bag en eventuel aftale, og forslagsstillerne er åbne for anden finansiering.

Skriftlig fremsættelse

Victoria Velasquez (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af ydelsesregulering baseret på principperne om gensidig forsørgerpligt for kontanthjælpsmodtagere, førtidspensionister og folkepensionister.

(Beslutningsforslag nr. B 142)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.